

رئیس مجلس باز هم بر سر کار حاضر نشد

علی لاریجانی روزه سکوت گرفته است. روز گذشته و برای سومین جلسه متوالی رئیس اصولگرای مجلس هشتم بر سر کار خود حاضر نشد. اگرچه حسن غفوری‌فرد یکی از اعضای هیات رئیسه مجلس کوشید با گفتن این جمله که لاریجانی «خسته» است، غیبت‌های این هفته رئیس را موجه کند و از سوی دیگر ابوترابی‌فرد نایبرئیس اول مجلس به جای علی لاریجانی بر صندلی ریاست تکیه زد تا جای خالی او کمتر به چشم بیاید. اما غیبت طولانی علی لاریجانی روشن‌تر از آن بود که… صفحه ۲

پنجشنبه ۱۸ شهریور ۱۳۸۹ ■ ۲۹ رمضان ۱۴۳۱ ■ ۹ سپتامبر ۲۰۱۰ ■ سال پنجم ■ شماره پیاپی ۱۰۵۸

عید فطر تمام مسلمانان جهان مبارک باد

دادستان تهران ضمن انتقاد از شنیده‌نشدن صدای سازمان‌های غیردولتی اعلام کرد

از سازمان‌های مردم‌نهاد نهراسیم

علی مطهری: سکوت مجلس یعنی هموار کردن راه تکروی

ویژه‌نامه آخر هفته‌را بخوانید —

روش‌های اصلاحی کارآمد است

فرهنگ ایرانی: گفت‌وگو با سعیدمعیدفریادداشتی از علیرضا رجایی و محمدقائد

پرونده ویژه: ضرورت‌های مدیریتته درون‌زا

گفت‌وگو با علیرضا علوی‌نبار، یادداشتی از فرزانه سجودی

مقصود فراستخواه و محمد منصور هاشمی هنر: ردیف، همه موسیقی ایرانی نیست

گفت‌وگو با صدیق تعریف

سینمای ایران: این سینما چه غمی است...

گفت‌وگو با سعید راد و احمد آرام و یادداشتی از گراناز موسوی و همایون امامی

ادبیات: فلسفه، فیزیک، فراموشی و باقی قضایا

گفت‌وگو با علی باباچاهی و گفت‌وگو با عبدالعلی دستغیب

کتاب: نقد و بررسی کتاب‌های مهم روز

حرف اول — امتناع برنامه‌ریزی

عباس عابدی

وقتی دوستان مجلس ششم در اواخر دوره خود عجله داشتند که برنامه چهارم توسعه را تصویب کنند، فرصتی به دست داد و با یکی از آنان گفت‌وگویی داشتم. پرسیدم علت این تعجیل چیست؟ پاسخ داد برای آنکه مجلس بعدی ممکن است تغییرات زیادی در برنامه ایجاد کند. گفتم مگر با تصویب شما، آنان نخواهند توانست چنین تغییراتی را اعمال کنند؟ و ادامه دادم آیا اصولاً تصور می‌کنید جناح مذکور برنامه را اجرا خواهد کرد؟ اتفاقاً هر دو ایراد در عمل دیده شد. جناح اکثریت مجلس هفتم در اولین گام، یکی از مهم‌ترین ارکان برنامه که حذف پلهای پارانهای سسخت و برق و سایر کالاهای بود را لغو کرد، افزایش قیمت این کالاهای حتی به اندازه تورم هم که از پیش معمول بود را ممنوع کرد و طرح تثبیت قیمت‌ها را تصویب کرد و آن بعد اقرار کردند آن طرح نه عسل شیرین، که صبری تلخ و کشنده بوده است. اما دولت بعدی که آمد، به برداشتن این رکن ثبات نکرد و کل برنامه چهارم به فراموشی سپرده شد و حتی کلمه توسعه که محور برنامه است، جزء کلمات ممنوع‌های شد که به ندرت و فقط بر اثر سهر و خطا از زبان مسؤولان فعلی درآید. همچنین با اینکه طبق قانون برنامه هر چند ماه یک بار باید گزارش عملکرد برنامه چهارم به مجلس ارائه می‌شد، اما از اجرای آن عملاً استکفاف می‌شد. لذا سر و صدای مجلسی‌ها هم درمی‌آمد و پس از تأخیر فراوان، گزارشی ارائه می‌شد و کسی هم نبود که بگوید آیا برنامه اجرا شده است یا خیر؟ اگر خیر، چرا و اگر بله، وضعیت چگونه است؟ به همین دلیل به طور عملی ارائه این گزارش هم کم‌کم به فراموشی سپرده شد و مجلسی‌ها هم دیگر پیگیر ماجرا نبودند. هنگامی هم که زمان برنامه در سال ۱۳۸۸ به اتمام رسید، کسی نیامد بگوید آن برنامه چه بود، چه چیزهای آن اجرا شد، چه چیزهای آن اجرا نشد و کدام بخش آن از اهداف برنامه عقب‌تر یا جلوتر است؟ حتی کسی نپرسید آیا برنامه چهارم که مطابق با سند چشم‌انداز تهیه شده بود، کمکی به تحقق اهداف این سند کرده است یا خیر؟ اگر بله، چگونه و اگر نه، چرا؟ سند چشم‌انداز و برنامه اشکال داشته یا مجریان در سیاست‌ها انحراف داشته‌اند؟ در میان این وضعیت به یکباره طرحی به عنوان برنامه پنجم تهیه و در قالب لایحه به مجلس داده می‌شود، در حالی که تمامی پرسش‌های مذکور بی‌پاسخ مانده است و حتی بدتر آنکه این پرسش‌ها حتی به صورت رسمی هم طرح نشده است تا کسی ملزم به پاسخگویی آن باشد. فارغ از مقدار این لایحه که آیا اصولاً می‌توان آن را برنامه نامید یا خیر، دعوی اخیر میان دولت و مجلس درباره این لایحه محلی از اعراب ندارد، زیرا وقتی برنامه قبلی به کلی به فراموشی سپرده شد و مجلس هم کسی را در این رابطه بازخواست نکرد، به این معناست که وجود یا عدم برنامه تأثیری بر رفتار مجریان و پاسخگویی آنان در برابر مجلس ندارد. وقتی مقامات دولتی صریحاً اعلام می‌کنند برخی از مصوبات روشن مجلس را قانونی و لازم‌الاجرا نمی‌دانند، دیگر چه جایی برای تصویب لایحه‌ای در قالب برنامه می‌ماند که معمولاً مقدار آن کش‌دار و تا حدی قابل خطئی کردن است. وقتی که مجلس نخواهد یا نتواند نظارتی بر اجرای قانون خود داشته باشد و از مجریان بازخواست نکند…

گروه سیاسی: روز گذشته و در سومین روز از غیبت و سکوت علی لاریجانی در مجلس دو نماینده اصولگرا و اصلاح‌طلب به عنوان ناطقان میان‌دستور پشت تریبون قرار گرفته و انتقادات شدید‌الحنی را متوجه «سکوت» مجلس مقابل دولت کردند. نخست علی مطهری نماینده اصولگرای مجلس که به گفته خود در مقام پسر شهید مطهری و دانش آموخته مکتب او پشت تریبون قرار گرفت از سکوت و بی‌تفاوتی نمایندگان اصولگرای مجلس مقابل برخی قانون‌گریزهای نهاد اجرایی فریاد برآورد و هشدار داد به صورت ادامه پرمشردن تخلفات دولت از انقلاب اسلامی به سرنوشت مشروطه دچار خواهد شد. وی ضمن برشمردن موارد انحرافی دولت از قانون، سکوت پارلمان به عنوان نماینده مردم را نابخشودنی توصیف کرد و به نمایندگان گوشزد کرد: «چنانچه در آینده دولت اصلاح‌طلبی روی کار آید و بگوید قانونی را اجرا نمی‌کند شما محکوم به سکوت هستید زیرا امروز سکوت مجلس به معنای سکوت شماست».

پیشاپیش عید سعید فطر را به همه نمایندگان محترم و ملت شریف ایران تبریک عرض می‌کنم. در این نطق می‌خواهم مقداری از خودشان به عنوان مجلس انتقاد کنم. باید قبول کنیم که مجلس هشتم در جایگاه لایق و شایسته خود قرار

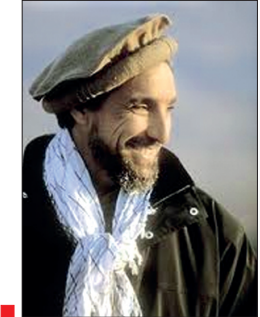
ندارد. این امر به عملکرد ما نمایندگان و هیات‌رئیس‌ه محترم باز می‌گردد. در کجای قانون اساسی یا آیین‌نامه داخلی مجلس آمده است که اگر دولت در اجرای قانونی سر باز زد و بر موضع خود پافشاری کرد یا درخواست استرداد لایحه‌ای را کرد، نایبرئیس مجلس فوراً کارگروه گفت‌وگو و در واقع کارگروه اتماس تشکیل دهد و موجب تخفیر مجلس شود؟ در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، دولت با پافشاری بر ۴۰ هزار میلیارد تومان به جای ۲۰ هزار میلیارد تومان مصوب مجلس، از همین طریق و نه از طریق ارائه لایحه جدید، حرف خود را به کرسی نشاند. در قانون تسهیلات ارز برای مترو تهران و کلاشپرها، دولت به صراحت اعلام کرد من این مصوبه را قانون نمی‌دانم و اجرا نمی‌کنم و مجلس به جای استفاده از ابزارهای قانونی خود، به خواش و تمنا می‌پردازد. دولت با یک مصاحبه تلویزیونی، قانون عفاف و حجاب را از حیز انتفاع ساقط می‌کند و مجلس فقط آه می‌کشد. وقتی میدان برای تکروی باز می‌شود، پنج نماینده ویژه رئیس‌جمهور و برای تنظیم روابط سیاسی با خاورمیانه، آسیا، افغانستان، حوزه خزر و مسائل مربوط به ترانزیت منصوب می‌شوند در حالی که تعیین نماینده ویژه رئیس‌جمهور بدون تصویب در هیات وزیران و رأساً توسط رئیس‌جمهور و برای مردم عام، مغایر نص

نکته:

حتی در یک دولت صالح و مردمی مانند دولت کنونی، نماینده مجلس، مانده ملت است نه نماینده دولت. اشتباه می‌کنند برخی نمایندگانی که می‌گویند «چون دولت مردمی است ما وکیل‌الدوله هستیم و به آن افتخار می‌کنیم» زیرا مجلس برای جلوگیری از انحراف دولت‌هاست.

صریح اصل ۱۲۷ قانون اساسی است. بالاتر اینکه با وجود توصیه رهبر انقلاب به پرهیز از کارهای موازی در سیاست خارجی، هیچ کدام از این احکام پس گرفته نشد، بلکه یکی از معازنان رئیس‌جمهور اعلام کرد دو نماینده وزیر برای آفریقا و امریکای جنوبی معرفی خواهند شد. در این صورت وزارت امور خارجه مسؤولیتی نخواهد داشت و مجلس نمی‌تواند وزیر امور خارجه را مورد سوال قرار دهد. این در حالی است که رهبر انقلاب اخیراً در دیدار هیات دولت با ایشان، بر اعتماد به وزیران از انحراف دولت‌هاست، «چون دولت مردمی است ما وکیل‌الدوله هستیم و به آن افتخار می‌کنیم» زیرا مجلس برای جلوگیری از انحراف دولت‌هاست. دولت‌های صالح نیز دچار انحراف می‌شوند، چراکه اساساً قدرت فسادآور است و تمایل به استبداد در حاکمان زنده می‌کند، رهبر گرانقدرمان نیز خطاب به ما نمایندگان فرمودند: «با دولت مناسبات و همراهی کنید اما در مقابل خطاهای آن نیز بایستد». ما نمایندگان، شهید مدرس را الگوی خود می‌دانیم. اگر امروز مدرس در مجلس بود، آیا نسبت به بی‌اعتنایی به قانون و تضییع حقوق مردم، بی‌تفاوت می‌ماند؟! مدرس می‌گفت: «من آنجا که احساس تکلیف می‌کنم، نگاه نمی‌کنم که چند نفر پشت سر من هستند و آیا حامی دارم یا ندارم.» آری، باید ملاحظات را که بیشتر به منافع شخصی برمی‌گردد، کنار گذاشت و به وظیفه و کالت مردم در دفاع از حقوق آنها وارد میدان‌های سخت شد. عجیب است که برخی، توصیه‌های رهبر گرانقدر به حفظ وحدت را بهانه‌ای برای سکوت خود و شانه خالی کردن از زیر بار مسؤولیت‌های نمایندگی قرار می‌دهند. در حالی که اولاً رهبر انقلاب تصریح کردند مقصود از وحدت، وحدت با حفظ اصول است نه هر وحدتی.

گفت‌وگو با یکی از یاران احمد شاه‌مسعود به خاطر گل روی مسعود صاحب

احمد شاه‌مسعود ملقب به شیر پنجشیر، از فرماندهان مقاومت و جهاد افغانستان بود که سال‌ها با ارتش شوروی سابق که افغانستان را اشغال کرده بود جنگید و پس از آن هم فرمانده درگیری‌های نظامی مجاهدین با گروه طالبان بود. وی روز ۱۸ شهریورماه ۱۳۸۰ برابر با نهم سبتمبر سال ۲۰۰۱ میلادی، بر اثر انفجار انتحاری دو تروریست عرب مظنون به ارتباط با شبکه القاعده که خود را خبرنگار معرفی کرده بودند، در خواجه بهاءالدین ولایت تخرار کشور افغانستان به شهادت رسید… صفحه ۳

شماره ۱۳۴ دوره جدید ■ ۱۲ صفحه + ۱۶ صفحه هفته‌نامه شرق ■ ۱۰۰۰ تومان

سر مقاله □

عید فطر، جشن عدالت و عبادت

محمد تقی فاضلمیبیدی

ثواب روزه و حج قبول آن کس بر د/ که خاک میکده عشق را ز یارت کرد

امام علی بن ابیطالب(ع) در یکی از عیاد فطر خطبه‌ای خواندند و مومنان را چنین بشارت دادند: ای مردم! این روز شما روزی است که نیک‌کرداران در آن پاداش می‌گیرند و تبهکاران و فاسقان در آن روز مایوس و ناامید. عید فطر یادآور روز قیامت است. بیرون رفتن شما از منزل به جایگاه نماز عید فطر، چون خروج‌تان از قبرها و حضور‌تان در صحرای قیامت در محضر عدل الهی است و ایستادن‌تان در نماز، چون ایستادن‌تان در حضور حضرت حق است. ای بندگان خدا کمترین چیزی که به زنان و مردان روزه‌دار داده می‌شود این است که فرشته‌ای در آخرین روز ماه رمضان به آنان ندا می‌دهد و می‌گوید: هان! بشارت‌تان باد، ای بندگان خدا که گناهان گذشته‌تان آمرزیده شد، پس به فکر آینده خویش باشید که چگونه بقیه ایام را بگذرانید. شاید دو حالت «نماز ایستادن» و «زکات فطره پرداختن» از بهترین حالات نماندین در روز عید فطر باشد. همبستگی جوامع انسانی و تواضع در برابر خداوند و از سویی توجه به وضع معیشتی آدمیان داشتن با ادای بخشی از ثروت خود به محتاجان و فقیران، نشانه کمال هر انسانی است. عبادت و اقتصاد و معنویت و معیشت دو رکن تکامل آدمیان است. ماه رمضان ماه عبادت و عدالت است. و روز عید فطر جشن عبادت و عدالت گرفتن است. مسلمانان و حاکمان کشورهای اسلامی باید در ماه رمضان به تحقق عدالت اسلامی دست یافته باشند، تفاوت‌های اقتصادی و تضادهای معیشتی را به حداقل رسانده باشند و اسیران و محبوسان و محرومان را رهایی داده باشند. گرفتاری‌ها و رنج‌ها و پریشانی‌های روحی را کاهش داده باشند، زیرا دعا‌هایی که در این ماه قرائت می‌شد به این معانی اشاره داشت، در روایتی به آدرس وسایل‌الشعبه آمده است: در روز عید فطر دختران جوان را به نماز عید ببرد تا روزی آنها زیاد شود. روزی از روزهای ماه رمضان در محضر آیت‌الله صانع از معنای این روایت پرسش به میان آمد. برداشتی که ایشان از قول برخی محققین از این روایت داشت این بود که بردن جوانان به نماز عید فطر و ازدیادی روزی آنان یعنی مسلمانان از حال همدیگر اطلاع یابند و دختران جوان شناخته شوند تا مقدمات ازدواج آنان فراهم شود و آمار ازدواج افزایش یابد و این از مهم‌ترین حالات نماندین عید فطر است. اینجاست که عبادت در آغوش عدالت قرار می‌گیرد. از زبان امام علی(ع) آمده است: روزی که معصیت خداوند نباشد آن روز، روز عید است. بزرگ‌ترین معصیت خداوند جایگزین کردن ظلم به جای عدل است. بزرگ‌ترین مظهر ستم حقوق آدمیان را نادیده انگاشتن است. یعنی عبادت بدون عدالت قابل تحقق نیست. پرداختن زکات فطره نخست روح آدمی را از تعلق آزاد می‌کند و دوم تفاوت‌های معیشتی را کاهش می‌دهد. انسان تربیت شده اسلام را معنای آزادی و آزادگی روح از تعلق‌های اسارت‌بخش و به معنای برخورداری از زندگی در شأن کرامت انسانی است. عید فطر به ما می‌آموزد که در جامعه نباید انسانی به خاطر معیشت دست نیاز خود را به سوی کسی دراز کند. و می‌آموزد که انسانی نباید گرفتار انسانی دیگر باشد. عید فطر جشن آزادی و آزادگی است. جشن پاک کردن دل‌ها از کینه‌هاست. رو سینه را چون سینه‌ها هفت آب شو از کینه‌ها / وانگه شراب عشق را پیمانه شو پیمانه شو

مولوی

اگر روز عید فطر مظلومی گرفتار ستمی باشد نمی‌توان نسام آن روز را، به فرموده امام علی(ع)، عید، نهاد. اینکه حافظ می‌گوید:

روژه یک سو شد و عید آمد و دل‌ها برخاست

یعنی در این روز باید دل‌های خفته و ستم گرفته و فقرزده از خفتگی، سستم‌گرفتنگی و فقرزدگی نجات پیدا کنند. دستور شریعت اسلام این است، پیش از انجام نماز عید باید زکات فطره را پرداخت یعنی تا ششم‌های گرسنه به مایحتاج خود نرسد و فرومایگی فقر و فاقه از میان نرود نمی‌توان انتظار عبادت داشت. رسول خدا(ص) پیش از اقامه نماز عید دستور داد تا زکات‌ها را ببردارند؛ زیرا خود فرموده بود: افقر کاد ان یکون کفرأ، فقر کفرأ و فقر کفرأ و فقر کفرأ است. معنای دیگر فقر ظلم است، که شاید ظلمی بالاتر از ظلم اقتصادی نباشد. پرداختن زکات فطره، مشکل فقر را در جهان امروز چندان حل نمی‌کند، اما حالت سمبلیکی داستان مهم است. توجه اسلام به آزادی و آزادگی انسان قابل توجه است. این ساغر – به تعبیر حافظ – آزادگی باید در دست مسلمانان قرار گیرد. حاصل ۳۰روز روزه در ماه مبارک رمضان یعنی نشتاس، سربلندی، برخورداری، تقرب به خداوند، پوشش برهنگان، شستن کینه‌ها، بخشودن خطاها، تامین نیازهای جوانان و ایجاد امید در جامعه. اینها تعلیمی است که در دعا‌های این ماه خوانده‌ایم و روز عید فطر یعنی جشن تحقق همه این آرمان‌ها.

عید و من امروز در آن تدبیر / که دهم حاصل سی روزه و ساغر گیرم

حافظ